

**ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยาง่างห้วยหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์**
**SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21ST CENTURY CENTER FOR
NON-FORMAL EDUCATION SYSTEM AND INFORMAL EDUCATION THA YANG
HUAI NONG DISTRICT GROUP KALASIN PROVINCE**

ดาบชัย รังคะราช*¹, กิจพิณัฐ อุสาโห²
Dabchai Rangkarat¹, Kitpinit Usaho²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2}Department of Educational Administration, Faculty of Educational Administration, Ratchathani university, Thailand

*Corresponding author's e-mail: totaro2525@gmail.com*¹ Kitpinit.23@gmail.com²

Received: July 01, 2023

Revised: August 13, 2023

Accepted: August 21, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่ม อำเภอยาง่างห้วยหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียน จำนวน 4 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 93 คน ได้มาด้วยเลือกเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม google form ได้รับตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างสรรคผลิิตนวัตกรรม รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านเทคนิค 2) แนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารควรสื่อสารให้ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพิ่มช่องทางในการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน ควรพัฒนาและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอในการประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ควรพัฒนาและมีการจัดระเบียบวิธีการทำงานให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน ควรมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และควรศึกษาหาความรู้ เรียนรู้ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นองค์กรในอนาคตเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ ผลงานใหม่ โดยไม่ตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด

คำสำคัญ: ทักษะ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21; ทักษะผู้บริหาร

Abstract

The research study aims to level and direction of skill development among 21st-century of school administrators. The research tools included surveys and interviews. The evaluation was between .67 and 1.0. The confidence value its equal to by .89. The data collected by Google Forms program was estimated at 100 percent. The data were analyzed using statistics., frequency, percentage, average, standard deviation and content analysis. The results showed that 1) The skill level of the school administrator in the 21st-century was at very low level of distribution. The most valuable aspects were creative innovation-generating skill, supported by human-relationship skills and ethical and orthodox skill; the least valuable were technical skills. 2) According to 21st-century management skills development approaches, managers should communicate clearly and adapt to the situation. Increase communication channels can reflect current contexts and circumstances and improve and use uneven digital technologies to communicate in a diverse manner within schools and communities. The working methods should be developed and organized to give practical guidance. Managers should be seriously committed and dedicated to achieve their goods. They should study to acquire knowledge. New methods of work were constantly being used by technicians. The manages should analyze strengths, weaknesses, and obstacles future misconduct by not forcing organizations to open up new business patters.

Keyword: 21st century; school management; executive skills

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันโลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันกลายเป็นโจทย์สำคัญสำหรับในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้นจากอดีตและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ดี เพราะการก้าวเดินช้าจะทำให้เราเสียโอกาสอีกมากมาย การจัดการศึกษาเป็นอีกประเด็นสำคัญซึ่งนอกจากจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงแล้วยังจะต้องเป็นกลไกสำคัญ เพื่อการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงด้วย (มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561, หน้า 11) เนื่องจากในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็วทำให้สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกสังคมยุคอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 และ 20 เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับเคลื่อน

เทคโนโลยียุคดิจิทัลส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นความรวดเร็วที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเพ็ญจะเริ่มต้นเท่านั้น ในระยะถัดไปจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม้อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556, หน้า 1-7)

การจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่กล่าวมานั้นล้วนเกิดขึ้นที่โรงเรียนเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จเหล่านี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนเพราะผู้บริหาร คือ ผู้นำที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่จะบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดี มีการวางแผนที่ดี กำหนดทิศทางล่วงหน้าในการดำเนินงานไปในแนวทางใด วางแผน และบริหารงานทางด้านการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาศักยภาพของบุคคล ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วน เรียกว่า ทักษะหรือความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือ ความล้มเหลว ผู้บริหารโรงเรียนถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในหลักการบริหารหรือการจัดการตลอดจนมีทักษะในการบริหาร (สัตตบุษย์ โพธิ์รุท, 2564, หน้า 3) และ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559, หน้า 301) กล่าวไว้ว่า ทักษะยุคใหม่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถความชำนาญของผู้บริหารในการทำตามบทบาทหน้าที่ มีการกำหนด วิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งยังมีการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และสามารถใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อให้การดำเนินการบริหารประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัวทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ทักษะด้านสังคม และทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบ เชื่อถือได้ และทักษะด้านการรับผิดชอบเชื่อถือได้และด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นต้น ทักษะ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสนใจอย่างยิ่ง เพราะการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะการบริหารในการที่จะผสมผสานเพื่อบริหารการศึกษาและในการบริหารการศึกษาผู้ที่อิทธิพลส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษานโยบายต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา จะเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีมากมาย ดังนั้น ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้มีคุณภาพสิ่งสำคัญที่สุดคือตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนา

ตนเองมีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการ ใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 16)

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2566-2570 โดยกำหนดเป้าหมายหลัก คือ การส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหาร ครูและชุมชน ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารมีทักษะจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องให้มีทักษะของภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 และทักษะของภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 ที่จะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การแก้ปัญหา การวางแผน การกำกับกับการปฏิบัติงาน การสื่อสารที่ดี การสร้างสัมพันธ์ การสอนงาน การสร้างสังคม การตัดสินใจ การกระตุ้นจิตใจ การคิดเชิงสะท้อน การจัดการตนเอง การใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอน รวมทั้งความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจน การบริหารที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ มีแนวทาง คือ 1) การวางแผน การวางแผนที่ดีด้วยแผนกลยุทธ์ นโยบาย แผนงานที่ชัดเจนเข้าใจง่าย โดยการวางแผนนั้นต้องมีแนวปฏิบัติที่เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ได้เป็นอย่างดีและสามารถปรับปรุงยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับนโยบายให้เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 2) การจัดองค์กร เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าสิ่งใดจะต้องมีการจัดโครงสร้างอย่างชัดเจนทั้งสายงานจัดบุคคลากรตามสายบังคับบัญชา การแบ่งหน้าที่ของฝ่ายงานอย่างเป็นระบบงาน และมีทีมงานในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ 3) การบังคับบัญชา มีการตัดสินใจสั่งการที่เป็นกัลยาณมิตร การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบังคับบัญชาดูแลตรวจสอบและติดตาม 4) การประสานงาน ทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร ดังนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อประสานงานต่าง ๆ และให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และ 5) การควบคุม จำเป็นต้องมีการควบคุม ดูแลทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 2566, แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566 – 2570, หน้า 37)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญต่าง ๆ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่แค่การบริหารจัดการ แต่ยังต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการศึกษาให้นักเรียนก้าวทันโลก ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความหลากหลายและครอบคลุม ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย และนโยบายต่าง ๆ ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เข้าใจง่าย สร้างแรงจูงใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

2. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในทุกแง่มุมของชีวิต ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ พัฒนาการเรียนรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในยุคดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564)

3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เข้าใจพฤติกรรม ความต้องการ และแรงจูงใจของบุคคลต่าง ๆ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำงานร่วมกันเป็นทีม แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2561)

4. ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ รับผิดชอบต่อสังคม และสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร (คณะกรรมการคุ้มครองการศึกษา, 2563)

5. ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวางแผน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และพัฒนางาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

6. ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารต้องมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดนอกกรอบ มองหาแนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และกล้าลงมือทำสิ่งใหม่ (สถาบันการพัฒนการบริหารการศึกษา, 2560)

ทักษะทั้ง 6 ด้านนี้ เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นำพาองค์กรและนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ผู้บริหารที่พัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก และส่งเสริมให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ พร้อมรับมือกับโลกอนาคต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางน้ำเขียว จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีนักวิชาการและทำการสังเคราะห์ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดของ (ไกรสร เข้มทอง, 2561, หน้า 9-10), (ดำเนิน เพียร

คำ, 2561, หน้า 4-5), (เมณฑาทิพย์นามนุ, 2561, หน้า 8), (วัฒนากร ต่อซอน, 2561, หน้า 7), (บุญส่ง กรุงชาลี, 2562, หน้า 6-8), (พรพิมล แก้วอุทัย, 2563, หน้า 9) และ (ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล, 2563, หน้า 7-8) ทำการสังเคราะห์ ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว ออกเป็น 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี และดิจิทัล 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านเทคนิค 5) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ และ 6) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะการสื่อสาร
2. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล
3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
4. ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ
5. ทักษะด้านเทคนิค
6. ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 93 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 93 คน จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 4 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 80 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 9 คน เลือกเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติของครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ 1) แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท (Likert's scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบ

แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) แบบสัมภาษณ์ได้นำผลจากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน 2.1 สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และการใช้ภาษา (Wording) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective:IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยให้ค่าความสอดคล้อง ดังนี้ + 1 หมายถึง เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา -1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา 2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 และ 2.4 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป 2.5 แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบแนวทางพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาตั้งคำถามสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการโปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับอีเมลแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 93 คน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ กลุ่มครู และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 121) 3) ข้อมูลแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางหาญหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถาม

มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางน้ำพุ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ทักษะด้านการสื่อสาร	3.85	.35	มาก
2	ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล	3.82	.44	มาก
3	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.95	.24	มาก
4	ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ	3.87	.34	มาก
5	ทักษะด้านเทคนิค	3.72	.50	มาก
6	ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม	3.95	.38	มาก
รวม		3.90	.31	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางน้ำพุ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .31) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .38) รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .24) ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .50) แนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารควรสื่อสารให้ชัดเจนและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพิ่มช่องทางในการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน ควรพัฒนาและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอในการประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ควรพัฒนาและมีการจัดระเบียบวิธีการทำงานให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน ควรมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และควรศึกษาหาความรู้ เรียนรู้ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นองค์กรในอนาคตเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้นำเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ ผลงานใหม่ โดยไม่ตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางน้ำพุ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอยางน้ำพุ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านเทคนิค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะในการบริหารงานที่ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (แพรวดาว สมองผัน, 2557, หน้า 223-224) ทำการศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย, 2561, หน้า 65-67) ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561, หน้า 86-91) ทำการศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิวัฒน์กร ต่อซอน, 2561, หน้า 7)

2. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มอำเภอท่ายางห้วยหนอง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปได้ ดังนี้ 2.1) ทักษะการสื่อสารสามารถเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารควรสื่อสารให้ชัดเจน และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น Facebook IG line และผู้บริหารควรพัฒนาและศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือภายในสถานศึกษา และเพื่อขจัดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยความร่วมมือร่วมใจภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวดาว สมองผัน (2557, หน้า 223-224) พบว่า ด้านการสื่อสารแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น Facebook line เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑาทิพย์ นามนุ (2561, หน้า 86 - 91) พบว่า ด้านการสื่อสาร แนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารควรศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในสถานศึกษา และผู้บริหารควรมีทักษะที่ดีในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการสื่อสาร ผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น IG line และ Facebook

องค์ความรู้ใหม่

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะด้านเทคนิค 5) ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ 6) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตนวัตกรรม สามารถนำนิยามความหมายของแต่ละทักษะไปปรับใช้ในการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษา ไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์การภายนอกได้ทันเวลาต่อเนื่องและโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เพจ เฟสบุ๊ก และเว็บไซต์ ของสถานศึกษา เป็นต้น

1.2 ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาของท่านใช้เทคโนโลยี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษาตนเองที่บริหารหารอยู่ และให้ความเป็นกันเองกับบุคลากรทุกระดับ

1.4 ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานและเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

1.5 ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.6 ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรนำเอานวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการ กระบวนการ และการนำเอาไปใช้ให้เป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยด้านทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของนักศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา กระบวนการการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คณะกรรมการคุ้มครองการศึกษา. (2563). หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 1(1), 304-306.
- ดำเนิน เพียรคำ. (2561). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงษ์ ปริษานนท์. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญส่ง กรุงเทพฯ. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรพิมล แก้วอุทัย. (2563). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ตามทัศนะของครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8 สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- แพรวดาว สอนง้วน. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (2561). *ทักษะความเป็นผู้นำเชิงมนุษยสัมพันธ์*. <https://rdi.snru.ac.th/topics/16854>.
- วัฒนากร ต่อชอน. (2561). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- สถาบันการพัฒนาการบริหารการศึกษา. (2560). *หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (พัฒนาผู้บริหาร สพฐ. รุ่นที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), 1-7.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ทักษะการสื่อสารสำหรับนักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบริหารการศึกษา (พ.บ.) รุ่นที่ 22*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา
พ.ศ. 2566-2570. อุดรธานี.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2564). ทักษะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. <https://www.depa.or.th/>.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities, *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.